

مقایسه بینش و روش برخی از مورخان مسلمان پیرامون فرهنگ و تمدن اسلامی^۱

علیرضا حسینی^۲، پوریا اسمعیلی^۳

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات عرب دانشگاه کوثر بجنورد، ایران

۳- دانشجوی دکتری تاریخ ایران دوران اسلامی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین، ایران

چکیده

تمدن در لغت به معنای شهرنشینی و از ریشه مدینه و مدنیت گرفته شده و به معنی دیگر متخلق شدن به شهرنشینی یا خوی و خصلت شهرنشینی به خود گرفتن است و بدان معناست که بشر در سایه آن به تشکیل جوامعی پرداخته و شهرنشین شده است. **فرهنگ** نیز مجموعه پیچیده‌ای از دانسته‌ها، اعتقادات، هنرها، قوانین، آداب و رسوم و هرگونه توانایی دیگری است که بوسیله انسان به عنوان عضو جامعه کسب شده است. از اینرو، فرهنگ و تمدن اسلامی مجموعه باورها و ارزشهای اسلامی و نمود آن در پیشرفت علم و هنر و ظهور نهادهای اجتماعی و سیاسی در بین ملل و مردمی است که اسلام را به عنوان دین خود پذیرفتند. فرهنگ اسلام توانست در طول چند قرن تمدنی عظیم و بی‌نظیر را در خاورمیانه به وجود آورد. بنابراین مورخان پیرامون این موضوع را با زاویه دید و خطوط فکری خاص که نشان دهنده فضای فکری عصر خویش است به تحقیق پرداخته‌اند. مقاله حاضر بر آن است تا با استفاده از روش پژوهش تاریخی مبتنی بر توصیف و تحلیل ابعاد و زوایای موضوع را بررسی نماید. یافته‌های اصلی تحقیق نشان می‌دهد که نویسندگان در راستای حفظ هویت اسلامی، با نگرش‌های شرعی و فلسفی فرهنگ و تمدن را بررسی و معرفی نمودند تا اهمیت والای آن را نشان دهند و در نهایت آیندگان را هم به حراست از این میراث بزرگ ترغیب نمایند.

واژگان کلیدی: فرهنگ و تمدن، بینش دینی مورخان، بینش فلسفی مورخان

^۱ - این مقاله از طرح پژوهشی دانشگاه کوثر بجنورد استخراج شده است